

očenaša, ki ga je molil Jezus naš. Kot posebno zanimivost omeni v petih zapisih podrobnost, ki jo poznamo iz legendarne pesmi o sv. Miklavžu in hudobi: svetnik išče v gozdu »lesa krivega in ravnega/za barčico pripravnega« – v očenašu pa Judje iščejo »drevca ravnega, /za Jezusovo martro pripravnega«, t. j. za njegov križ. Očitno je, kar je opazila Kumrova, da je ljudska ustvarjalnost jemala iz svojega že znanega besednega, metaforičnega, ritmičnega idr. zaklada tisto, kar je bilo za neko pesem najbolj ustrezno, malo predružačila in že imela nov pomen. Avtorica ljudsko pesemsko izročilo naravnost do popolnosti pozna, zato lahko najde tudi take primerjave med pesmijo in molitvijo. Da ta »pesnitev« sodi v ljudsko pesemsko izročilo, je, čeprav do sedaj zanjo ne poznamo nobene melodije, nedvomna, molitev pa se da pojoče recitirati, podobno kot psalme ali liturgične molitve kot neke vrste recitativ.

V celotnem razdelku analizira zapise vseh štirih skupin in podskupin tako vsebinsko kot slogovno, primerja evangelijsko pričevanje z ljudsko domišljijo in nam tako približa pestrost in živost ljudske duhovne ustvarjalnosti. Zelo natančno poroča o tem, kdaj naj bi se zlati očenaš molilo na Slovenskem, saj je ob vsakem zapisu to navedeno. Zelo zanimiv je razdelek, v katerem piše o sklepnem obrazcu molitve, ki vsebuje različna plačila tistemu, ki bo molitev molil, in navaja, da je največkrat to rešitev treh duš iz vic – očetove, materine in njega samega. Pogosto plačilo je, da bodo vsi grehi odpuščeni, sreča na zemlji, zemeljske in duhovne dobrine, da hiša ne bo do tal pogorela idr., seveda v različnih skupinah drugače.

V razdelku Povzetki izsledkov avtorica povzame vsa spoznanja iz prejšnjih poglavij in zaključí s spoznanjem, da čeprav zlati očenaš ni izvorno slovenski, je prav v preoblikovanju tujih predlog, z elementi našega čustvenega, nabožnega in miselnega sveta, z načinom našega pesemskega izražanja, dobil t. i. slovenski nadih in »zato smo z besedili zlatega očenaša prispevali tudi k podobi evropskega duhovnega izročila.«

Knjiga Zlato očenaš torej prinaša v slovenski prostor živo ljudsko molitveno izročilo, pomembno za spoznavanje in vrednotenje slovenske ljudske duhovne kulture.

Marjetka Golež Kaučič

ZMAGA KUMER, Še eno si zapojmo, Celje, Mohorjeva družba, 1999 (nova predelana izdaja), 214 str., note

Prva knjižica *Eno si zapojmo* je bila hitro razprodana, zaradi tega je leta 1999 izšla še druga pesmarica z naslovom *Še eno si zapojmo*, ki pa ni ponatis, saj so v njej mnoge nove pesmi, ki jih v prejšnji ni bilo, nekatere so variante že objavljenih iz različnih krajev Slovenije. Avtorica poudarja, da prav ta variant-

nost prikazuje bogastvo našega pesemskega izročila. V predgovoru ga skupaj z jezikom postavlja kot eno najbolj prepoznavnih prvin slovenske samobitnosti, kar nedvomno drži.

Pesmarica je sestavljena po istih kriterij kot prva, vendar je komentarjev več, so bolj izčrpni, čeprav še vedno ne pod vsako pesmijo. Ponekod so omejeni na razlago zgodovinskega ozadja pesmi ali morda šege ali obreda, ob katerem se je pesem pela. Včasih pa avtorica izpostavi samo tiste prvine (ritmične, način petja, verz idr.), ki so morda še posebej značilne za posamezno pesem. Morda bi kazalo vsaj pod nekatere pripovedne pesmi, kot je npr. *Brat ali ljubi*, le vključiti opisno razlago, ker vsebina glede na motiviko mnogim ni popolnoma razumljiva.

Vsebinska razporeditev pesmi sledi prvi pesmarici, torej se začne z ljubezenskimi lirskimi, nadaljuje s svatovskimi, pivskimi in zdravicami, šaljivimi in zabavljivimi ter mrljiškimi, pripovednimi idr., ki jih ne deli naprej, čeprav bi morda ne bila odveč opomba, ki bi bralcu povedala, v katero skupino sodi pesem. Pred vsakim razdelkom avtorica predstavi skupino pesmi in na kratko njihove značilnosti. Melodije so vse dvo-ali več-glasne, ker bi Kumrova rada poudarila značilnosti slovenskega petja, ki nikoli ni enoglasno ali z inštrumentalno spremljavo, kot je v narodnozabavnih ansamblih, pač pa večglasno ubrano petje. Tudi v tej pesmarici so primeri vzeti iz arhiva GNI. Izbor pesmi je seveda popolnoma subjektiven, vendar se zdi, da je izbrala pesmi, ki predstavljajo vso različnost in raznovrstnost slovenskega ljudskega pesemskega izročila.

Tako kot za prvo pesmarico tudi za to velja, da je neke vrste »slovenska večernica«, ki naj bi prišla v vse slovenske domove in ustvarila pristno ozračje ljudskega petja, ki bo morda kdaj pa kdaj za nekaj časa izrinilo druge vrste zabave in prineslo motive, teme, melodije in vsebine ljudske pesmi v vsakdanje in praznično življenje ljudi.

Marjetka Golež Kaučič

MIRKO RAMOVŠ, Polka je ukazana. Plesno izročilo na Slovenskem. Vzhodna Štajerska (1997, 414 str.); Od Slovenske Istre do Trente – 1. del (1998, 269 str.); Od Slovenske Istre do Trente – 2. del (1999, 255 str.). Vse izdal Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, Ljubljana, Založba Kres; kinetogrami, notni zapisi, fotografije

Mirko Ramovš, vodilni slovenski etnokoreolog, je leta 1992 v predgovor k prvi knjigi 'Polka je ukazana' zapisal: »Ko je leta 1980 izšla antologija slovenskih ljudskih plesov 'Plesat me pelji', je bilo zanimanje zanjo tolikšno, da je knjiga že po dveh mesecih pošla, na knjižnem trgu pa še zmeraj vprašujejo po